

Expunere de motive

Lege pentru desființarea Institutului Român pentru Drepturile Omului și pentru abrogarea Legii nr. 9/1991 privind înființarea Institutului Român pentru Drepturile Omului

IRDO este o instituție care există formal, dar nu funcționează substanțial. Este o structură administrativă inertă, finanțată constant din bani publici, fără impact real în domeniul drepturilor omului. Întregul buget este consumat pentru menținerea aparatului instituțional, fără a putea fi identificate activități sau rezultate concrete.

Situația premisă:

Institutul Român pentru Drepturile Omului funcționează în baza Legii nr. 9/1991 privind înființarea Institutului Român pentru Drepturile Omului, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 24 din 30 ianuarie 1991, lege care nu a suferit nicio modificare sau completare de la adoptare până în prezent. Nu pentru că instituția ar fi funcționat exemplar, ci pentru că, în fapt, IRDO a fost uitat de legiuitor și de autorități.

Scopul declarat al IRDO este unul generos: asigurarea unei mai bune cunoașteri a problematicii drepturilor omului de către instituții publice, ONG-uri și cetățeni, precum și informarea opiniei publice internaționale cu privire la respectarea drepturilor omului în România. În realitate, acest scop a rămas pur declarativ.

Cadrul normativ relevant include:

- Legea nr. 9/1991 privind înființarea Institutului Român pentru Drepturile Omului, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 24 din 30 ianuarie 1991;
- Principiile de la Paris privind statutul instituțiilor naționale de drepturile omului, adoptate de Adunarea Generală a Organizației Națiunilor Unite prin Rezoluția nr. 48/134 din 20 decembrie 1993;
- Dispozițiile art. 9 și art. 10 din Legea nr. 9/1991, care prevăd finanțarea de la bugetul Parlamentului și obligația de a prezenta un raport parlamentar după doi ani de funcționare.

Cheltuielile IRDO sunt acoperite din bugetul Parlamentului, conform art. 9 din Legea nr. 9/1991. Conform bugetelor aprobate, IRDO a primit aproximativ 3 milioane de lei în 2023, 2,8 milioane de lei în 2024 și 1,5 milioane de lei în 2025.

Problema identificată:

Institutul este condus de un consiliu director format din 7 membri, un director și un director adjunct, pentru un aparat de aproximativ 22 de angajați, dintre care 7 sunt personal administrativ. Structura de conducere este supradimensionată raportat la activitatea desfășurată. În peste 30 de ani de existență, IRDO a avut doar doi directori, fără limită de mandat, fără criterii de performanță și fără obligații reale de transparență. Conducerea nu este obligată să depună declarații de avere sau de interese.

Deși, conform legii, IRDO se află sub control parlamentar, acest control nu există în fapt. Articolul 10 din Legea nr. 9/1991 prevede prezentarea unui raport după doi ani de funcționare, cu evaluarea utilizatorilor serviciilor institutului. Această obligație nu a devenit niciodată un mecanism real de responsabilizare.

Situația este confirmată inclusiv la nivel internațional. Potrivit evaluărilor Subcomitetului ONU pentru acreditarea instituțiilor naționale pentru drepturile omului, citate de APADOR-CH, IRDO este singura instituție din România acreditată conform Principiilor de la Paris, dar a primit calificativul C, cel mai slab posibil. ONU critică explicit:

- modul netransparent de numire a membrilor;
- lipsa pluralismului;
- absența duratei mandatelor prevăzute în lege.

În plan intern, presa a descris IRDO ca pe un institut-fantomă. Un fost angajat a declarat public că și-a dat demisia pentru că se plictisea la serviciu, iar nimic nu s-a schimbat ulterior. Activitatea zilnică este descrisă ca fiind lipsită de conținut, fără presiune, fără obiective și fără rezultate.

Finanțarea institutului se face exclusiv din bugetul Parlamentului, conform art. 9 din lege. Bugetele au fost:

- aproximativ 3 milioane lei în 2023;
- 2,8 milioane lei în 2024;

- 1,5 milioane lei în 2025, din care aproximativ 1 milion lei pentru salarii, restul pentru cheltuieli curente.

Soluția propusă:

Soluția propusă constă în desființarea Institutului Român pentru Drepturile Omului prin abrogarea Legii nr. 9/1991 privind înființarea Institutului Român pentru Drepturile Omului.

Proiectul de lege prevede încetarea activității IRDO la data intrării în vigoare a legii, încetarea contractelor de muncă ale angajaților în termen de 45 de zile, transferul patrimoniului către Camera Deputaților și preluarea obligațiilor de raportare financiară și a arhivei de către Camera Deputaților.

Impactul preconizat:

Inițiativa are un impact bugetar pozitiv, constând în economisirea sumei de aproximativ 1,5 milioane de lei anual, reprezentând bugetul IRDO alocat integral pentru salarii și cheltuieli curente, fără a fi evidențiat vreun rezultat în raport cu misiunea declarată a instituției.

Impactul juridic privește abrogarea Legii nr. 9/1991 privind înființarea Institutului Român pentru Drepturile Omului și clarificarea regimului juridic al patrimoniului și arhivei instituției desființate, care se transferă în patrimoniul Camerei Deputaților.

Impactul social vizează eliminarea unei instituții ineficiente, care nu îndeplinește standardele internaționale aplicabile instituțiilor naționale de drepturile omului și nu justifică, prin activitatea sa, resursele publice alocate.

Cristian Ghinea

Senator USR

Tabel semnături

*Lege pentru desființarea Institutului Român pentru Drepturile Omului și pentru abrogarea Legii
nr. 9/1991 privind înființarea Institutului Român pentru Drepturile Omului*

Nume și prenume	Semnătură	Grup parlamentar
SENDROIU VLAD-COAN		USR
GHEORGHIU ANDREI FLORIN		USR
HANGAN POLYANNA		USR
Bodea Marius		USR
Ailin Stărica		USR
CORINA ATANASIU		USR
PALARE ȘTEFAN		USR
BLAGA DANIEL		USR
CIRU DEACONU RUXANARA		USR
CRISTINA PRUNA		USR
PLUSAIZ ANDREI		USR
SIDOS SORIN		USR
IOBRA ABELIN		USR
Stefanache Chenghe		USR

Tabel semnături

Lege pentru desființarea Institutului Român pentru Drepturile Omului și pentru abrogarea Legii nr. 9/1991 privind înființarea Institutului Român pentru Drepturile Omului

[illegible]

Tabel semnături

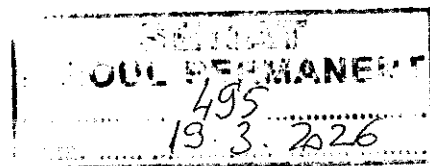
*Lege pentru desființarea Institutului Român pentru Drepturile Omului și pentru abrogarea Legii
nr. 9/1991 privind înființarea Institutului Român pentru Drepturile Omului*

Nume și prenume	Semnătură	Grup parlamentar
SPATARE SIMONA		USR
SEBASTIAN CERNIC		USR
GIURGHIU ADRIAN		USR
BOTEZ MIHAEL - CATALIN		USR
Rodeanu Bogdan		USR
MORUSS George		USR
DRULĂ CATALIN		USR
RIGHAM CIPRIAN		USR
LOMNATILU Ion		USR
VABUUTA SUMITRU		USR
BOGHILEANU CĂTĂLIN		USR
IONUT MOȘTEANU		USR
STELIAN ION		USR

Tabel semnături

Lege pentru desființarea Institutului Român pentru Drepturile Omului și pentru abrogarea Legii nr. 9/1991 privind înființarea Institutului Român pentru Drepturile Omului

[illegible]

PARLAMENTUL ROMÂNIEI

Către: Biroul Permanent al Senatului

Subiect: Solicitare co-semnare inițiativă legislativă

19 Martie 2026

Stimate doamne, stimați domni,

Subsemnatul Emanuel-Dumitru Ungureanu, deputat USR Circumscripția 35 –Suceava, vă solicit să aprobați cererea de a deveni inițiator al următoarelor propuneri legislative:

- **BP142/11.03.2026** - Propunere legislativă pentru completarea art.2 din Legea nr.361/2022 privind protecția avertizorilor în interes public;
- **BP141/11.03.2026** - Propunere legislativă pentru modificarea art.155 din Legea nr.286/2009 privind Codul Penal;
- **BP162/13.03.2026** - Propunere legislativă pentru desființarea Academiei Oamenilor de Știință din România și pentru abrogarea Legii 31/2007 privind reorganizarea și funcționarea Academiei Oamenilor de Știință din România;
- **BP163/13.03.2026** - Propunere legislativă pentru desființarea Academiei de Științe Medicale și pentru abrogarea Legii nr.264/2004 privind organizarea și funcționarea Academiei de Științe Medicale;
- **BP164/13.03.2026** - Propunere legislativă pentru desființarea Academiei de Științe Tehnice din România și pentru abrogarea Legii nr.230/2008 privind înființarea și funcționarea Academiei de Științe Tehnice din România;

- **BP160/13.03.2026** - Propunere legislativă pentru desființarea Institutului de Studii Avansate pentru Cultura și Civilizația Levantului și pentru abrogarea Legii nr.117/2017 privind înființarea Institutului de Studii Avansate pentru Cultura și Civilizația Levantului;
- **BP161/13.03.2026** - Propunere legislativă pentru desființarea Institutului Român pentru Drepturile Omului și pentru abrogarea Legii nr.9/1991 privind înființarea Institutului Român pentru Drepturile Omului;
- **BP165/13.03.2026** - Propunere legislativă pentru desființarea Institutului Revoluției Române din Decembrie 1989 și pentru abrogarea Legii 556/2004 privind înființarea Institutului Revoluției Române din Decembrie 1989.

Vă mulțumesc,

Emanuel-Dumitru Ungureanu